

סדר ט"ו בשבט

בס"ד

"כִּי תִבּוֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ פֶּאֶכְלִי"

שלום לכולם

אחד החגים האהובים על עם ישראל בדורות האחרונים הוא טו' בשבט, חג אשר מקבל צביון ציוני לאומי בשל הנטיעות, אהבת הצומח והארץ אותו הוא מייצג.

טו' בשבט מגלם בתוכו גם אפשרות לסעודה משפחתית "סדר טו' בשבט" המקבילה לסדר פסח. בסעודה זו ניתן ללמוד קטעים מארון הספרים היהודי העוסקים בצומח, לאכול פירות יבשים ולשיר יחד את שיריה היפים של ארץ ישראל. כבכל חג אנו מציעים לכם קובץ אשר ילווה אתכם. בקובץ המצורף תוכלו למצוא תשובות לשאלות נפוצות, הצעה לסדר טו' בשבט וכמובן לא שכחנו את ההפעלות לילדים. אנו מקווים שתיהנו.

טו' בשבט שמח

צהר.

מהו המקור לט"ו בשבט?

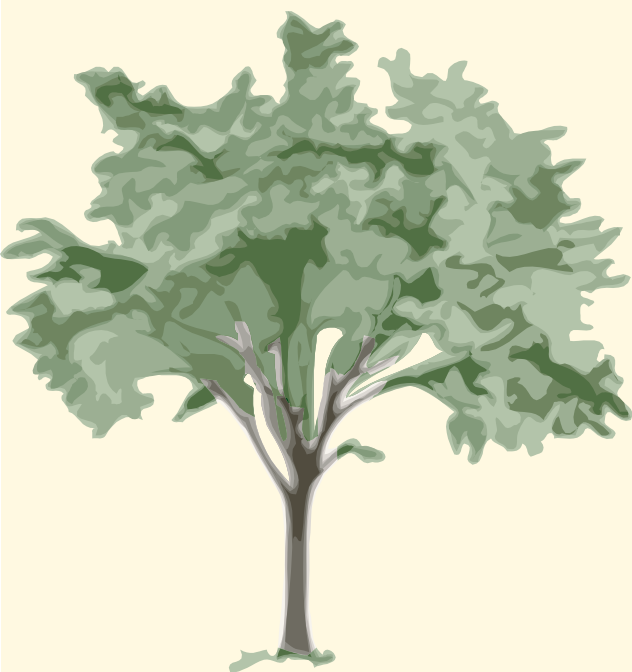
ט"ו בשבט או "ראש השנה לאילנות", כפי שהוא מכונה במשנה, איננו חג המופיע בתורה והמקור שלו הוא בדברי חז"ל במסכת ראש השנה. וכך נאמר במשנה: "ארבעה ראשי שנים הם – באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים; באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה; באחד בתשרי ראש השנה לשנים לשמיטין וליובלות לנטיעה ולירקות; באחד בשבט ראש השנה לאילן, כדברי בית שמאי. בית הלל אומרים – בחמישה עשר בו". כמו בכל מחלוקות בית שמאי ובית הלל, גם כאן נקבעה דעתם של האחרונים להלכה. לשאלה מדוע עונה רש"י על המשנה: "שכבר עברו רוב ימות הגשמים, ועלה השרף באילנות ונמצאו הפירות חונטים מעתה ואילך". או במילים אחרות: ט"ו בשבט היא תחילתה של השנה החקלאית הטבעית של האילן.

האם טו בשבט הוא חג?

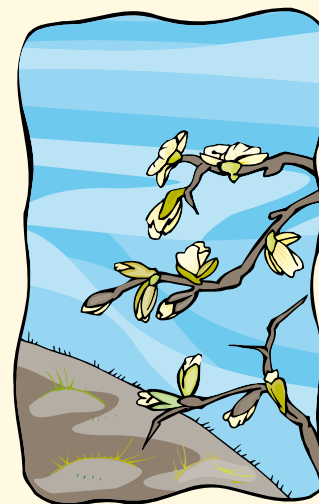
מלכתחילה לא נקבע ט"ו בשבט כמועד העומד בפני עצמו, אלא צוין כתאריך לצורך יישום דינים והלכות הקשורים בפרי העץ – ובפרט דיני תרומות ומעשרות. מועד הפיכתו של ט"ו בשבט לחג אינו ברור. יש שמשערים כי היה זה כבר בתקופת המשנה, ויש המאחרים זאת עד למאה ה-16 לספירה שבה אנו נתקלים לראשונה בעדויות היסטוריות לציון מועד זה על-ידי מקובלי צפת.

מהם המנהגים שנוהגים בטו בשבט?

כמה וכמה מנהגים נאספו ונאגדו לאורך השנים סביב יום ט"ו בשבט. המנהג הרווח והנפוץ ביותר קשור באכילתם של פירות ביום זה. בשנות הגלות היה באכילת הפירות זכר וגעגוע לארץ ולקשר אליה. המנהג הזה התפשט לאורך הדורות בכל קהילות הגולה, ומעדויות כמו זו שניתן למצוא בספר "חמדת הימים", שהתפרסם במאה ה-17 ועוסק במנהגי חגים, אנו למדים כי בקהילות השתדלו לאסוף כמה שיותר פירות עד ליום זה. עדות נוספת, בערך מאותה תקופה, מביאה לראשונה את דבר קיומו של סדר מיוחד לט"ו בשבט שבו אוכלים שלושים מיני פירות, שותים ארבע כוסות יין אדום ולבן ואומרים קטעים מהמקורות על עצים וצמחים. מנהג הנטיעות, שזכה לעדנה בעיקר

מאז הקמתה של התנועה הציונית והחברות המיישבות, הפך בעידן הנוכחי לאחד מהמנהגים הפופולריים של טו בשבט. שורשיו של מנהג הנטיעות ככל הנראה בשנת תר"ץ - 1890 עת יצא המורה והסופר זאב יעבץ עם תלמידיו מבית הספר בזכרון יעקב לנטיעה חגיגית. המעשה קבע מחדש את האופי לטו בשבט ביישוב המתחדש כשהנימוק לכך היה: "למען חבב את הנטעים, נטעי הארץ אשר נטע ה' לאבותינו לשבוע מטובם ולהתענג מיופיים". בשנת 1908 הכריזה הסתדרות המורים על ט"ו בשבט כחג הנטיעות, ומאוחר יותר אימצה גם הקרן הקיימת לישראל את המועד הזה.

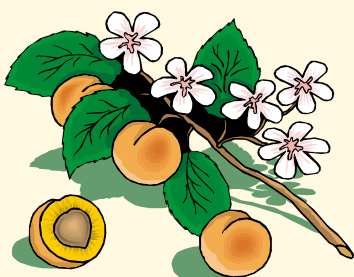

סדר ט"ו בשבט - הקדמה

שורשיו של מנהג סדר ט"ו בשבט נעוצים במאה ה-16, עם עלייתם של המקובלים יוצאי ספרד ופורטוגל לארץ ישראל, שגם היו אלה שקבעו את ט"ו בשבט כמועד בפני עצמו בלוח השנה העברי. מנהג סדר ט"ו בשבט מיוחס למקובל הידוע האר"י, ר' יצחק לוריא אשכנזי, שחי בצפת. האר"י הקדוש, תיקן סדר שכונה "תיקון ט"ו בשבט" וכלל בעיקר אכילת פירות ואמירת פסוקים, שירות ותשבחות בשבחה של ארץ ישראל. לימים נתקבע התיקון כ"סדר" הדומה ל"סדר" שאותו אנו מקיימים בערב פסח הכולל שתייה של ארבע כוסות יין ואמירת פרקי תפילה וברכות ואכילת פירות. סביב "סדר טו בשבט" צמחו מספר מנהגים. אחד מהם קשור בסדר שתיית ארבעת כוסות היין שנע מיין לבן דרך גווי הוורוד ועד ליין האדום כסמל לחילופי עונות השנה. מנהג נוסף קשור במספר הפירות אותם יש לאכול (המנהג הרווח הוא 15 פירות כמניין ט"ו) וכן סדר אכילת הפירות.

בשונה מסדר פסח שיש לו נוסח מקובל וקבוע, לסדר ט"ו בשבט נוצרו במהלך השנים עשרות גרסאות שונות שכמעט ואין ביניהם מן המשותף למעט מנהג ארבעת הכוסות ואכילת הפירות. בדפים הבאים תוכלו למצוא את אחד מהנוסחים הקלאסיים של סדר ט"ו בשבט. שילבנו בסדר קטעים מן המדרש, דברי חכמים ושירי ארץ ישראל. אתם מוזמנים לתת לסדר נופך אישי משלכם. לשם כך תוכלו להעזר בחומרים המופיעים באתר המיוחד לט"ו בשבט הנמצא בתוך אתר האינטרנט של צהר בכתובת: www.tzohar.org.il.

כעת כל שנתר הוא רק לערוך את השולחן ולהניח עליו כמה שיותר מינים ופירות ושני בקבוקי יין, אחד אדום והאחר לבן (אפשר גם להשתמש במיץ ענבים בשני צבעים), להדפיס עותקים של הסדר עבור כל משתתפי הסעודה ולהתחיל בחגיגה.

סדר ט"ו בשבט

בני הבית יושבים סביב שולחן ערוך שעליו מונחים פירות ויין אדום ולבן. נהגו להניח 15 מינים (סוגים) של פירות, ולהרבות במיוחד בפירות משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל כגון: צימוקים (גפן), תאנים, רימונים, תמרים זיתים. כמו כן נהוג לאכול בסדר עוגות ומיני מאפה כנגד החיטה והשעורה שאף הם נמנים בשבעת המינים שנשתבחה בהן הארץ. את קריאת הקטעים ניתן לחלק בין המסובים או למנות "עורך סדר" שיקרא בקול עבור כולם.

תחילת הסדר

אמר הקב"ה לישראל: כי תבואו אל הארץ, אף על פי שְׁתַּמְצְאוּ אוֹתָהּ מְלֵאָה כָּל טוֹב, לֹא תֹאמְרוּ, "יָשֵׁב וְלֹא נָטַע אֶלָּא וַיִּנְטְעוּתָם כָּל עֵץ מֵאֶכָּל". ומדוע? כי כְּשֶׁם שְׁנַכְנַסְתֶּם וּמְצַאְתֶּם נְטִיעוֹת שְׁנָטְעוּ אַחֲרֵיכֶם, אֵף אַתֶּם הָיִיתֶם נֹטְעִים לְבְנֵיכֶם! מדרש תנחומא מביא סיפור העוסק בחשיבות הנטיעות לדורות הבאים ושמהדד את הנקודה שלא תמיד מי שנוטע בהכרח גם נהנה מהפירות:

"מעשה באנדרינוס המלך שהיה עובד למלחמה והולך עם גייסות שלו להילחם על מדינה אחת שמרדה עליו, ומצא בדרך זקן אחד שהיה נוטע תאנים. אמר לו אנדריאנוס: בן כמה אתה? אמרו לו אותו זקן: בן מאה שנה. אמר לו אנדריאנוס: בן מאה שנה עומד וטורח ונוטע נטיעות, וכי סבור אתה לאכול מהן? אמר לו: אדוני המלך, הריני נוטע ואם אזכה אוכל מפירות נטיעותי, ואם לאו- כשם שיגעו אבותי לי כך אני יגע לבני. עשה אנדריאנוס מלחמה שלוש שנים וחזר ומצא לו לאותו זקן עומד באותו מקום. מה עשה הזקן? נטל סלסלה אחת ומלא אותה ביכורי תאנים יפות וקרבן לפני אנדריאנוס. אמר לו: אדוני המלך אני הוא אותו הזקן שמצאת אותי בהליכתך עומד ונוטע והרי כבר זיכני המקום לאכול מפירות נטיעותי, ואלו שבתוך הסלסלה- מהם. קבלם גם עבדך. מיד אמר אנדריאנוס לעבדיו: טלו את הסלסלה הימנו ומלאו אותה זהובים" (מדרש תנחומא, קדושים כ"ה)

עקובה לצינון:

מהסיפור במדרש ניתן ללמוד כמה וכמה מידות טובות כמו הצורך להכיר תודה והחובה להתעסק בתיקון העולם. האם לדעתכם ניתן למצוא את אותם מידות בנטיעת עצים בכלל? בתשובתו של הזקן לאנדריאנוס מסתתר יסוד חשוב של סבלנות ("אם אזכה אוכל, ואם לאו יגע אני לבניי"). נסו לחשוב ולדון על המעשים שאתם עושים במשפחה שמחנכים לסבלנות? איך מחנכים לסבלנות בעידן שבו הכל "מהיר" והאם זה בכלל חשוב?

וכולם שרים: וְכִי תָבוֹאוּ אֶל הָאָרֶץ
וַיִּטְעַתֶּם כָּל עֵץ מֵאֵקֶל
וַנִּתֵּן הָעֵץ פְּרִי
וְהָאָרֶץ יִבּוֹלָה
עֵת לְטוֹעַ אֵילָנוֹת
עֵת לְטוֹעַ וְלִבְנוֹת

בשלב זה נעבור לשתיית כוס ראשונה של סדר ט"ו בשבט. הכוס הראשונה היא רובה של יין לְבָן ומיעוטה יין אדום. כוס זו מסמלת את הסתיו שבא לפני החורף. הלבן המושלם של השָלֵג עדיין לא כאן והעצים נצבעים באדום של שלכת.

המסובים מכריזים: הַנְּי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס רֵאשׁוֹנָה שֶׁל ט"ו בְּשִׁבְט.

נוטלים הכוס בידיהם ומברכים: "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם בורא פרי הגפן"

אחד מהפירות שאליהם נמשלו ישראל הוא הגפן. מדרש המופיע בגמרא במסכת חולין (דף צב עמוד א') מספר מדוע: "אמר ר' שמעון בן לקיש, אומה זו (ישראל) כגפן נמשלה. כיצד? זמורות שבה (זמורות הגפן שיש עליהם מעט פירות) אלו בעלי בתים (אנשים פשוטים שיש בהם מצוות). אשכולות שבה אלו תלמידי חכמים (שיש בהם תורה). עלים שבה אלו עמי הארץ (אנשים פשוטים ותמימים). קנוקות שבה אלו ריקנים שבישראל (אנשים שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים) וכולם בגפן אחת. מה הטעם? יבקשו האשכולות (תלמידי חכמים) רחמים על העלים (עמי הארץ), שאלמלא העלים אין האשכולות מתקיימים."

עקובה לצינון:

מהי לפי דעתכם הנקודה שאותה מנסה המדרש לחדד בכל הקשור לערכות ההדדית בתוך עם ישראל? הקביעה "אלמלא העלים אין האשכולות מתקיימים", מנוגדת לתפיסה המעמדית. האם תוכלו לחשוב על דוגמאות במציאות של אנשים שהם "אשכולות" ואנשים שהם "עלים" ועל התלות ההדדית שקיימת ביניהם? מה אנו יכולים ללמוד מכך על היחס שלנו כלפי בני אדם בכלל?

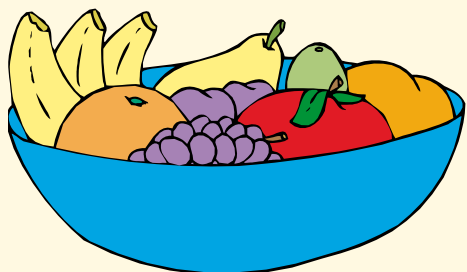
מיום שִׁחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וגלו ישראל מארצם נתעלה ט"ו בְּשִׁבְט לְמַעַמְד שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁכֵּן כָּלוּ עוֹמְדֵי בְּסִימָן הַגְּעִיגוּעִים לְפָרוֹתֶיהָ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וראוי הוא כי נברך על כל פְּרִי וּפְרִי כְּפִי-בְרַכְתּוֹ, פְּרִי פְּרִי וּפְסוּקוֹ, פְּרִי פְּרִי וּמְדַרְשׁוֹ.

אך ראשית נטעם מְכַל מִיַּי פְּרוֹת הָאָרֶץ וְנִתְחַיֵּל מִפִּירוֹת שִׁבְעַת הַמִּינִים, וראשונים מהקטה ושְׁעוֹרָה.

המסובים לוקחים עוגה ומברכים: "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם בורא מיני מזונות"

נְעַבֵּר לְסוּג הַפְּרוֹת הָרֵאשׁוֹן: פְּרוֹת שְׁנֵי בָהֶם זְרָעִים או גלעינים. הַזְרָעִים וְהַגְּלֵעִינִים מְסַמְּלִים אֶת מְחֻזְרֵי הַחַיִּים, הַהִתְחַדְּשׁוֹת וְהַיְכּוּלָת לַהֲלִיד. [ע"פ הקבלה פירות אלו מסמלים את עולם היצירה] מְתַחֲלִים בְּזֵית וְתִמְרָה שֶׁהֵם פְּרוֹת מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים. וְלֹאֲחֻרֵיהֶם נִיתֵן לְאֹכֹל כֹּל פְּרִי שֶׁהוּא שֵׁשׁ בּו גְרַעֲיָנִים או גלעינים והוא גדל על העץ.

נוטלים תמר, זית או כל פרי אחר שגדל על העץ ומברכים: **"ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם בורא פרי העץ"**

לכאורה עונת החורף שבה אנו נמצאים היא העונה האחרונה המתאימה בכדי לחגוג בה את ט"ו בשבט. הדעת נותנת שראוי היה הרבה יותר לחגוג בקיץ בזמן שישנו שפע של פרות. מצד שני בחורף קיים ממד של געגוע לקיץ ולשפע הפירות דבר יכול לרמז גם על הגעגועים לארץ ישראל. בשירה הנפלא של נעמי שמר ז"ל "פרות חמשה עשר" ניתן למצוא ביטוי לגעגועים של בני חוץ לארץ לארץ ישראל ופירותיה.

שיר: שְׁלֵג עַל עֵרֵי (פְּרוֹת חֲמֵשָׁה עֶשֶׂר) מְלִים וְלַחֵן: נַעֲמִי שֶׁמֶר

שְׁלֵג עַל עֵרֵי כָּל הַלְּיָלָה נָח
 אֶל אֲרָצוֹת הַחוּם אֶהוּבֵי הַלֵּךְ
 שְׁלֵג עַל עֵרֵי וְהַלְּיָלָה קָר
 מְאַרְצוֹת הַחוּם לִי יָבִיא תְּמָר.
 דָּבֵשׁ הַתְּאֵנָה מִתֵּק הַתְּרוּב
 וְאוֹרֶחַת גְּמִלִים עֲמוּסֵי כָּל טוֹב
 הֵנָּה שׁוֹב יָשׁוּב שְׁמֵשׁ לְבָבִי
 וּמִשֶׁם תִּפּוּחַ זָהָב יָבִיא.
 שְׁלֵג עַל עֵרֵי נָח כְּמוֹ טְלִית
 מְאַרְצוֹת הַחוּם מָה הַבָּאֵת לִי?
 שְׁלֵג עַל עֵרֵי, שְׁלֵג עַל פְּנֵי
 וּבִתּוֹךְ הַפְּרִי כָּל גְּעֵגוּעֵי

וכעת באווירת הלבן והקור זהו הזמן למזוג ולשתות כוס שנייה של טו בשבט, כוס שכולה של יין לבן המסמל את עונת החורף, את השלגים והקרה המכסה את הארץ.

הפסובים אופרים: הרינו עוכן ועוזון לשנתות כוס שנייה של ט"ז בשבט לחיים!

כעת נעבור לסוג השני של הפרות, פרות שיש להם קלפה שאותה זורקים ואוכלים רק את תוכנם כמו אגוזים, שקדים ופירות הדר. [על פי הקבלה פרות אלה מסמלים את עולם העשייה].

הרימון הוא אחד מהפירות שאת קליפתם משליכים והוא גם אחד מהפירות שנשתבחה בהם הארץ. במסורת היהודית משמש הרימון כסמל למצוות כשהטענה היא כי מספר הגרגרים שברימון הוא תרי"ג (613) כמספרן של המצוות. במקומות רבים נמשלו ישראל לרימון כך למשל בגמרא במסכת מגילה נכתב כי "אפילו ריקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון. במשל זה חז"ל בקשו לומר שגם האשנים הפשוטים שבישראל, אינם פשוטים כלל וכלל ויש בהם ניצוץ עצום של טוב.

ענינה לרימון:

- נסו לחשוב מה יש ברימון שהביא את חז"ל להמשיל בו את עם ישראל? נסו לחשוב על צורתו ומבנהו של הרימון המאגד בתוכו גרגרים רבים.

הרימון מופיע בגמרא כסמל לפרי שאוכלים רק תוכנו וזורקים את קליפתו בהקשר די מפתיע. אלישע בן אבויה, אחד מחכמי ישראל שחי אחרי חורבן בית שני ובשלב מאוחר יותר של חייו הפך לאפיקורס וכפר בתורה כולה, הומשל בידי חכמי ישראל לרימון. אלישע בן אבויה היה רבו של רבי מאיר (המכונה גם רבי מאיר בעל הנס), וכשהגמרא תמחה על הקשר הזה שבין אחד מחכמי ישראל ובין כופר היא אומרת: "רבי מאיר רימון מצא. תוכו אכל (את הידע של רבו בתורה הוא לקח), וקליפתו (את הכפירה שלו) זרק".

ענינה לרימון:

- הסיפור על רבי מאיר ואלישע בן אבויה משתלב עם אחד האימרות היותר מפורסמות במשנה ב"פרקי אבות" האומרת "איזהו חכם? הלומד מכל אדם". נסו לחשוב ולדון האם גם אנו בחיינו מוכנים ללמוד מכל אדם? האם אנו נוטים לפסול מראש אנשים רק בגלל תווית שהוצמדה להם? מצד שני האם זה לא מסוכן ללמוד מכל אדם?

נשיר את שירו של יעקב אורלנד על "עץ הרימון". בתו של יעקב אורלנד, הפזמונאית שמרית אור, ספרה לאחרונה כי את השיר כתב אביה בירושלים בעקבות חתונה בוכרית אחת שבה הוא נכח והוקסם מהמנגינות. לדבריה לאחר ששאל לגבי המנגינה הסתגר אביה באמבטיה ושם על פיסת נייר הוא כתב את אחד מהשירים המפורסמים ביותר שלו:

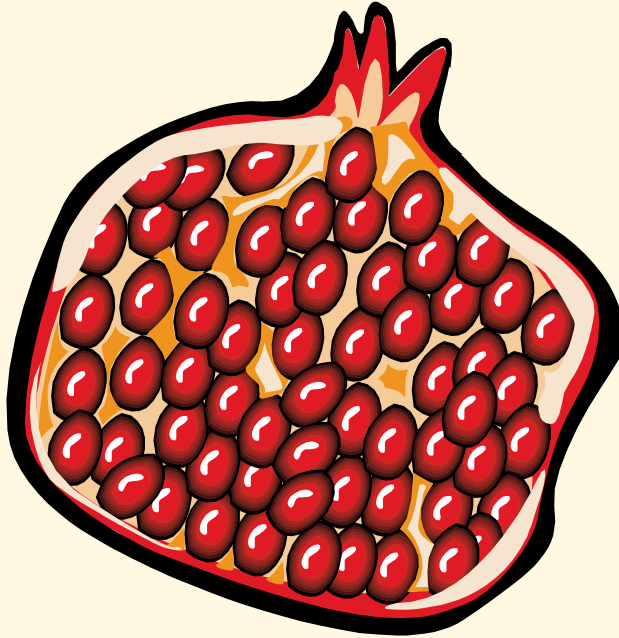
עץ הרימון נתן ריחו
בין ים המלח ליריחו,
שב, חומתי, גדודך מנדוד,
שב, תמתי, דודך מדוד.

אוצרות אופיר וצרי גלעד,
רכב מצריים שללתי לך, בת.
אלף הזמר אתלה לך מגן
מן היאור עד הירדן.

את כלולה מכל כלות,
את דגולה כמגדלות.
שתיים עינייך כשתיים יונים
וקול קולך פעמונים.

לך התרועות, לך הזרים,
לך כל שלטי הגיבורים,
מה לי חיל אלף ומה רבבה?
לבבי מת מאהבה.

שב אל הקשת, שב החץ,
שב הרימון אל ראש העץ,
לך ואלייך החיל יוחל,
בואי כלה, כי רד הליל.

זהו הזמן לשתות כוס שלישית של טו בשבט; כוס שרובה יין אדום ומיעוטה יין לבן לציון עונת האביב הבא לאחר החורף הקר. באביב האוויר עדיין קריר אולם הניצנים, הפריחה והעצים המתחדשים ממלאים את הארץ וצובעים את העולם בשלל צבעים.

פוזגים לנוכחים שצברזים: "הרינו צוכן ופוזגן לשתות כוס שלישית של טו בשבט" לחיים!!!

כעת נעבור לסוג השלישי של הפרות המסמלים על פי הקבלה את עולם הבקריאה הנאכלים בשלמותם כמות שהם על קליפתם והזרעים שבתוכם. פרות אלו מסמלים עולם שאינו נפסד, שאין בו דבר מתבזבז. פרות אלו נאכלים כמות שהם: בקלפתם ובזרעם.

אחד מאותן פירות היא התאנה שנמנית גם על הפירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל. המדרש בילקוט שמעוני עוסק בשאלה מדוע נמשלה התורה לתאנה ועונה: "כל הפירות יש בהם פסולת: תמרים יש בהם גריעינים, ענבים יש בהם חרצנים, רמונים יש בהם קלפין – אבל תאנה כולה יפה לאכול. כך הם דברי תורה: אין בהם פסולת" (ילקוט שמעוני, יהושע א').

מדרש נוסף המופיע במדרש תנחומא מקיש מדרך הבשלת פירות התאנה על העץ (בשונה משאר העצים, פירות התאנה אינם מבשילים יחד, אלא על אותו עץ כל פרי מבשיל במועד משלו) על הדרך שבה ראוי ללמוד תורה, וכך כותב המדרש: "מפני מה נמשלה תורה לתאנה? שרוב האילנות, הזית והגפן והתמרה נלקטין כאחד, והתאנה נלקטת מעט מעט. כך התורה, היום לומד מעט ולמחר הרבה, לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשתיים."

עקובה לזימן:

- המדרש האחרון המשווה את דרך לקיטת התאנה מהעץ ללימוד תורה, קובע כי לימוד תורה איננו עניין הקשור רק ברכישת ידע אלא בתהליך מורכב וממושך. אחד המהדרשים העוסקים בדיוק בנקודה זו היא על אותו גר שהגיע לפני שמאי והלל וביקש שילמדו אותו את כל התורה כשהוא עומד על רגל אחת (או במילים אחרות ללמוד "תורה אינסטנט"- כאן, עכשיו ומהר). שמאי דחה את הגר. הלל, לעומת זאת, קבל את הגר כשהוא אומר לו כי התורה כולה מתומצתת בפסוק "ואהבת לרעך כמוך". החצי השני של דברי הלל היה "ואידך זיל גמור"; כלומר: "ואת כל השאר לך ללמוד".

נסו לחשוב למה התכוון הלל כשאמר שאת כל השאר יש ללמוד אם לפני כן כבר קבע שבציווי "ואהבת לרעך כמוך" מתגלמת התורה כולה? האם באמת אפשר ללמוד את כל התורה על רגל אחת?

זה הזמן למזוג כוס רביעית ואחרונה של טו בשבט; כוס שכולה יין אדום המסמלת את הקיץ, את החום הגדול, הקציר והאסיף והאדמה הנותנת את פירותיה בשפע. קיץ של שקיעות אדומות וחמה בוערת.

פוזגים את הכוס ואופרים: הרינו פוכן ופוזמן לשתות כוס רביעית של טו בשבט.

להיים!!!

נסיים בקריאת הדקלום היפה של הסופרת דתיה בן דור שמנסה להעביר את תחושותיו של העץ.

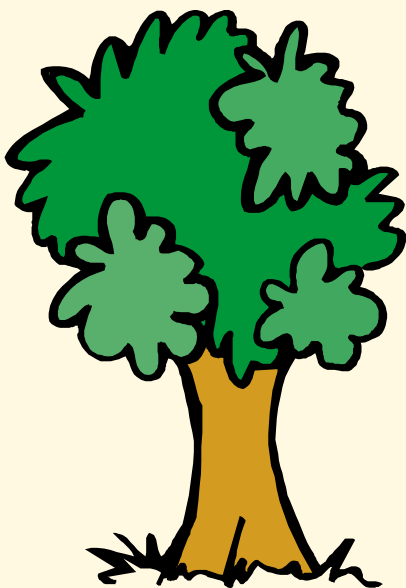
איך זה להיות עץ? / דתיה בן דור

פעם שאֵלְתִי עֵץ:
 עץ אֵיךְ זֶה לְהִיּוֹת עֵץ?
 אֵתָהּ בְּנֵדָאִי מִתְלוֹצֵץ אִמֵר הָעֵץ.
 לֹא וְלֹא אִמְרָתִי בְרָצִינֹת
 גְּמוּרָה זֶה טוֹב אוֹ רַע?
 רַע תָּמָה הָעֵץ – מִדּוּעַ?
 וְלֹא אֶכְפַּת לְךָ שְׂאֵתָהּ
 תִּקְוַע כִּאֵן כָּל הַשְּׂבוּעַ?
 אֲנִי אֵינְנִי תִקְוַע אֲנִי הֲרִי נִטוּעַ.
 וְלֹא מִתְחַשֵּׂק לְךָ לְפַעֲמִים
 לְלַכֵּת לְבַקֵּר חֲבֵרִים,
 אוֹ לְרְאוֹת מַה נִּשְׁמַע
 בְּמִקְוֹמוֹת אֲחֵרִים?

אֵיךְ לִי כָּל צֶרֶךְ לְנוֹד וְלָנוּעַ.
 צְפָרִים מְזַמְרוֹת לִי
 בְּאִפְן קְבוּעַ
 פְּרָפְרִים לִי
 נוֹשְׁקִים,
 מְלֻטְפֵת הָרוּחַ,
 וְלִנְגֵד עֵינֵי כָּל הָאִפֵּק פְּתוּחַ.

וּבְלִילָה כְּשֶׁכֶּלֶם יִשְׁנִים אַז מַה?
 בְּלִילָה אֲנִי מֵאֲזִין לְדַמְמָה
 וְשׁוֹמֵעַ אֵיךְ נוֹשְׁמֵת הָאֵדָמָה,
 אֵיךְ פְּרוֹת מִבְּשִׁילִים,
 אֵיךְ יוֹרְדִים הַטְּלָלִים,
 וּבְתוֹךְ עֲנָפֵי יִשְׁנִים גּוֹזְלִים.
 וְאֲנִי שׁוֹמֵר עַל שְׁנֵתָם.

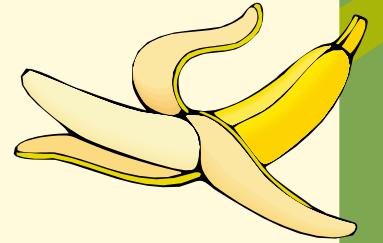
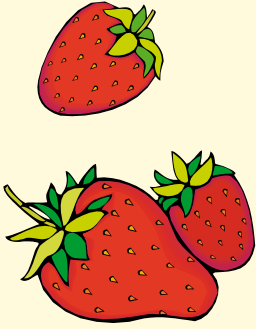
אֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ עֵץ אִמְרָתִי
 וְהִלְכְתִי אֶל גְּנִי
 וְנִטְעֵתִי לִי עֵץ מוֹל חֲלוּנִי.

חג שבח!!!

חידון צהר לילדים לט"ז בשבט:

תפזורת לטו בשבט:

א	ב	ד	ז	ט	ל	ע	ק	א	ש	ת
ת	כ	א	פ	ר	ס	מ	ו	נ	ר	פ
א	ד	צ	ר	ל	צ	נ	א	ש	י	ו
נ	ט	י	ע	ו	ת	י	ע	ג	מ	ח
ה	ו	ח	ט	ל	ו	פ	נ	נ	ו	נ
ק	ב	ד	מ	ו	ת	י	י	ש	נ	ז
א	ש	מ	ה	כ	ש	ס	ב	ר	ז	י
ג	ב	נ	נ	ה	ד	ל	ה	ז	ו	ת
ס	ט	ד	מ	ע	ה	ת	פ	ו	ז	ת
ה	פ	ש	ס	פ	א	ב	ג	ד	ה	ו
ד	ר	א	ק	ל	י	פ	ט	ו	ס	ת

מצאו את המונחים הבאים הקשורים לטו בשבט ומסתתרים בתפזורת. המילים יכולים להיות במאונך, מאוזן או באלכסון:

תאנה, אקליפטוס, נטיעות, טו בשבט, אגוז, רימון, פירות, תות שדה, תפוח, אגס, תפוז, זית, בננה, אפרסמון

חידון א"ב צפחוני לט"ז בשבט:

- א - ירוק בחוץ אדום בפנים
- ב - עץ גבוה ורזה שאינו נותן פירות
- ג - בחלק גדול מהפירות אפשר למצוא אותם
- ד - הכינוי בתנ"ך לתמר
- ה - התפוז שייך למשפחת פירות ה...
- ו - פרח מפורסם שצבעו העיקרי הוא אדום
- ז - מפרי זה מכינים שמן למקדש
- ח - ממנה מכינים לחם
- ט - שמו של החג
- י - אצלו קונים פירות וירקות
- כ - פרח מפורסם שבשמו כונו פעם גם הצנחנים
- ל - פרי חמוץ
- מ - צמח תבלין הדומה לנענע
- נ - מלך הביצה
- ס - ירק סגול בעל צבע עז
- ע - ירק אדום שנמצא בכל סלט
- פ - מתוקים וגדלים על העצים
- צ - עץ ששמו דומה לצפצוף
- ק - ממנו מכינים את השוקו והשוקולד
- ר - אחד מפירות שבעת המינים
- ש - פרח מפורסם שבשמו נקראה גם מלכת הזמר העברי של ישראל
- ת - הוא אדום מתוק והכי טעים עם קצפת

ט"ז בשבט - ט"ז בשבט - ט"ז בשבט - ט"ז בשבט - ט"ז בשבט
 א-ב-ג-ד-ה-ו-ז-ח-ט-י-כ-ל-מ-נ-ס-ע-פ-צ-ק-א-ש-ת-א-ב-ג-ד-ה-ו-ז-ח-ט-י-כ-ל-מ-נ-ס-ע-פ-צ-ק-א-ש-ת